

TURINYS

IVADAS / 5

I DALIS

SEPTYNIOS ISTORIJOS APIE UKRAINOS KOLONIJINĘ PRIESPAUDĄ

1. VIENYBĖS MITAS

Kaip Bohdanas Chmelnyckis sudarė sutartį su Maskva / 11

2. IŠDAVYSTĖS MITAS

Kaip Ivanas Mazepa išsiskyrė su Petru Didžiuoju / 31

3. KRYMO MITAS

Kaip Jekaterina Didžioji panaikino kazokų laisvę / 45

4. KALBOS MITAS

Kaip Tarasas Ševčenka kovojo prieš baudžiavą / 63

5. LENINO MITAS

Kaip atsirado nepriklausoma Ukraina / 81

6. KLESTĖJIMO MITAS

Kaip Stalinas organizavo Holodomorą / 99

7. BANDEROS MITAS

Kaip ukrainiečiai kovėsi Antrajame pasauliniame kare / 111

II DALIS

SEPTYNIOS ISTORIJOS APIE DABARTINĘ UKRAINĄ

8. IR VĒL VIENYBĖ

Kaip sovietinė Ukraina ieškojo savęs / 123

9. VĒL IŠDAVYSTĖ

Kaip Leonidas Kravčukas sugriovė Sovietų Sąjungą / 143

10. VĒL KALBA

Kaip Leonidas Kučma pasijuto velniu ir išskrido į Maskvą / 165

11. VĒL BANDERA

Kaip Putinas pasėjo Oranžinės revoliucijos sėklą / 199

12. KREMLIAUS SĖKMĖ

Kaip Viktoras Janukovyčius įveikė Oranžinę revoliuciją / 229

13. KRYMAS

Kaip Putinas pradėjo karą Ukrainoje / 269

14. VĒL LENINAS

Kaip Volodymyras Zelenskis liovėsi juokauti / 313

EPILOGAS / 359

PADĖKA / 363

ŠALTINIAI / 364

14

VĖL LENINAS

Kaip Volodymyras Zelenskis
liovėsi juokauti

Naujoji Jalta

Po Krymo okupacijos ir Malaizijos lėktuvo numušimo Vladimiras Putinas staiga tapo atstumtuuju, o ne geriamu supervalstybės vadovu, kuriuo svajojo tapti. Ypač simboliškas 2014 m. rudenį Brisbane (Australija) vykęs G 20 aukščiausiojo lygio susitikimas. Tradicinėje valstybės vadovų bendroje nuotraukoje jis stovi ne centre, o pačiame pakraštyje. Per dalykinę vakarienę prie stalo Putinas sėdi vienas. Joks valstybės vadovas nenori būti įamžintas greta Putino.

Tačiau ši izoliacija trunka neilgai. Pasirašius Minsko susitarimus, Putinas randa puikų būdą susigrąžinti prarastą padėtį. 2015 m. rugsėjį jis vyksta į Niujorką, į JT Generalinės Asamblėjos posėdį, kur sako pagrindinę kalbą. Savo kalboje jis primena 1945 m. Jaltos konferenciją, pabrėždamas, kad „Jaltos sistema sunkiai iškovota per kančias, dešimčių milijonų gyvybių kaina“.

Putinas kaltina Vakarų, kad šie, remdami „spalvotąsias revoliucijas“ ir Arabų pavasarį, sugriovė šią stabilią sistemą: „Vietoj demokratijos ir progreso triumfo – prievarta, skurdas, socialinės katastrofos. Žmogaus teisių, taip pat teisės į gyvybę, nepaisoma. Norisi paklausti tų, kurie sukūrė tokią padėtį: ar bent jau dabar suprantate, ką padarėte?“

Netrukus Putinas nuo priekaištų pereina prie pagrindinio savo punkto. Jis ragina sukurti „naują antifašistinę koaliciją“ – šį kartą Sirijoje, prieš „Islamo valstybę“.

Žinoma, oficialaus Vakarų atsako nėra, bet Putinui jo ir nereikia. Jis jau nusprendė siųsti karius į Siriją tenykščiam diktatoriui Bašarui al Asadui paremti. Pirmieji rusų būriai atvyks 2015 m. rugpjūtį. Putinas laikosi savo principo remti diktatorių, kuriuos Vakarai nori nuversti. Iš esmės jis gludina tą pačią „stiprios rankos taktiką“. Tai, kas nepavyko su Janukovyčiumi, pavyks su Asadu.

Rusijos gynybos ministerija džiaugiasi: karinis biudžetas auga, tad atsiranda daugiau galimybių grobstyti. Niekam nerūpi, kaip tie pinigai išleidžiami. Būtent Sirijoje Rusijos kariuomenė persismelkė žiaurumu, kuris vėliau pasireiškė Ukrainoje. Nepaisoma civilių gyvybių tikintis, kad karo nusikaltėliai liks nenubausti. Karas tampa galimybe nebaudžiamai vogti iš federalinio biudžeto.

Dalyvavimas Sirijos kare gražina Putiną į pasaulio politinį žemėlapi. Jis jau nebėra atstumtasis. Iki šiol jis buvo visiškai abejingas Artimiesiems Rytams ir jokiose taikiose iniciatyvose nedalyvavo. Dabar Artimųjų Rytų problemos negali būti svarstomos be Putino.

Pasaulio dėmesiui nukrypus į Siriją, Putinui pavyksta pasiekti, kad Donbaso ir Krymo klausimai kiek užsimirštų. Praėjus metams, Krymas ir Donbasas iš pasaulio lyderių darbotvarkės išbraukti. Net Vokietijos kanclerė Angela Merkel linksta prie suartėjimo su Kremliumi ir pritaria dujotiekio „Nord Stream“ antrojo etapo statybai. Amerikiečiai taip pat beveik pamiršta Ukrainą, ir tik 2017 m. kilęs programišių skandalas sutrukdo JAV prezidentui Donaldui Trumpui „perkrauti“ santykius su Rusija.

Rytų šeimininkas

Nuo Ukrainos atplėšus dalį Donbaso, šalyje smarkiai pakinta per ilgą laiką nusistovėjusi oligarchinė pusiausvyra. Nuo Kučmos laikų toną diktavo du galingiausi klanai – Donecko ir Dniepropetrovsko.

Tačiau dabar Donecko oligarchams buvo suduotas smūgis, kai kurios jų įmonės pateko į separatistų rankas. Tai reiškia, kad Dniepropetrovsko klanų įtaka gerokai išaugo.

Faktinis Dniepropetrovsko (pats miestas pervadintas Dnipru) srities valdovas yra banko „PrivatBank“ savininkas Ihoris Kolomoiskis. 2014 m. kovą jis buvo paskirtas regiono gubernatoriumi ir pradėjo formuoti savo privačią kariuomenę – pulką „Dnipro-1“. Savo įtaką jis komentuoja viename interviu: „Kas kontroliuoja Dniepropetrovską, kontroliuoja visus Rytus.“ Kolomoiskio įtakos sfera apima ir kitus regionus, pavyzdžiui, Odesą, kur vietos gubernatorius yra jo ilgametis verslo partneris.

Petro Porošenkai, kuris taip pat yra oligarchas, o dabar ir prezidentas, toks galingas konkurentas – rimtas iššūkis. Ne tik jis, bet ir visa Ukraina puikiai žino, kad Kolomoiskis – kietas žmogus.

Atviras konfliktas tarp Porošenkos ir Kolomoiskio įsipliekia 2015 m. kovą. Iš pradžių jis susijęs su didžiausia šalies naftos bendrove „Ukrnafta“ ir naftotiekio operatore „Ukrtransnafta“. Valstybė valdo daugiau kaip 50 proc. abiejų įmonių akcijų, tačiau Kolomoiskis kontroliuoja valdybas ir gali blokuoti vyriausybės pastangas jį nušalinti. Valdžia pereina į puolimą priimdama įstatymus, kad būtų lengviau pakeisti įmonių vadovus.

2015 m. kovo 19 d. į „Ukrtransnafta“ biurą atvyksta naujas generalinis direktorius, lydimas ginkluotos apsaugos, ir savo pirmtaką tiesiog išvaro. Tą patį vakarą Kolomoiskis, lydimas ginkluotų vyrų būrio, pasirodo ginti savo vadybininko. Jam išeinant, lauke būriuojasi žurnalistai. Vienas iš jų – radijo „Svoboda“ korespondentas. Kolomoiskis neigiamai vertina šią žiniasklaidos priemonę, mat 2014 m. spalio mėnesį būtent „Svoboda“ išsiaiškino, kad Dniepropetrovsko srities gubernatorius turi dvigubą pilietybę, nors Ukrainos įstatymai valstybės tarnautojams draudžia turėti du pasus. „Svoboda“ žurnalistų paklaustas apie dvigubą pilietybę, Kolomoiskis atkerta, kad turi ne du, o tris pasus: Ukrainos, Kipro ir Izraelio. Esą įstatyme nėra draudimo turėti trigubą pilietybę.

Šįkart „Svoboda“ žurnalistas užduoda Kolomoiskiui kitokį klausimą: „Ką gubernatorius veikia valstybinėje įstaigoje vidury nakties,

apsuptas ginkluotų vyrų?“ Oligarchas išžeidžia ir penkias minutes plūsta žurnalistą: „Mes išvalėme pastatą nuo rusų diversantų, o tu, bl..., čia sėdi su savo šūdina „Svoboda“, kaip kokia, bl..., mergšė, laukianti neištikimo vyro. Na, užsičiaupsi, ar nori paklausti apie pasus? Pakalbėkime apie rusų diversantus, kodėl nė vieno nesučiupai? „Svoboda“, bl... Ko tyli, ar liežuvį į šikną susikišai? Tu juk „Svoboda“, didi garsenybė... Sugriovėte Sovietų Sąjungą, nuvertėte bolševikus...“

Žinoma, pastate nebuvo rusų diversantų, tiesiog vykstant ginkluotam konfliktui Donbase tapo įprasta oponentus apšaukti Maskvos agentais. Vaizdo įrašą, kuriame matyti, kaip oligarchas plūsta žurnalistą, pamato visa šalis. Dieną prieš tai Kolomoiskis buvo tautos didvyris, Dniepropetrovsko gelbėtojas nuo Rusijos agresijos, o dabar visuomenės nuomonė smarkiai pasikeičia.

Konfliktas kaista. Prezidentas Porošenka skiria Kolomoiskiui papeikimą, tada „PrivatBank“ užblokuoja prezidento sąskaitas, teisindamasis „techniniais sutrikimais“. Naktį prie naftos bendrovės „Ukrnafta“ būsinės įvyksta dar vienas susirėmimas. Dabar su Kolomoiskiu susiduria Mustafa Najemas, „Ukrainska pravda“ žurnalistas ir parlamentaras nuo Porošenkos partijos. Šį kartą oligarchas mandagesnis, nors į Najemo prašymą įleisti jį į bendrovės biurą atsako siūlymu „prisiminti savo afganišką praeitį“ ir pralaužti vartus galva. Gubernatoriaus Kolomoiskio pavaduotojas šliūkšteli alyvos į ugnį pareikšdamas, kad „Kyjivą valdo vagys ir jiems laikas pasitraukti“. Kovo 24 d. prezidentas Porošenka pasirašo dekretą, kuriuo atleidžia Kolomoiskį iš gubernatoriaus pareigų.

Tačiau net ir nušalinus Kolomoiskį, jis išlieka pavojingas Porošenkos oponentas. Šis oligarchas valdo populiariausią šalyje TV kanalą „1+1“. Jis yra vienas iš „Vakaro kvartalo“ studijos bendraturčių, kurios laidos transliuojamos per televiziją.

Netrukus laidoje pasirodo epizodas pavadinimu „Porošenka ir Kolomoiskis. Kas ką atleido?“

Veiksmas vyksta Porošenkos biure. Kolomoiskis (vaidina Zelenskis) sėdi prie stalo. Įeina prezidentas ir bando įtikinti Dniepropetrovsko gubernatorių atsistatydinti. „Kodėl per „1+1“ nebuvo reportažo apie tai, kaip keikėte tą nelaimingą žurnalistą?“ – klausia aktorius, vaidinantis Porošenką. „Manai, esi labai protingas? Pasakyk, ar susimovęs

gamini ta proga tortą?“ – atsako Kolomoiskis, turėdamas omenyje Porošenkos konditerijos verslą.

Prezidento šalininkai kaltina Zelenskį pataikavimu Kolomoiskiui ir šaipymusi iš Porošenkos.

Kolomoiskio aplinkos žmonių manymu, būtent tada prasidėjo rimta kova dėl TV kanalo kontrolės. Prezidentas Porošenka nori perimti „1+1“, nes yra įsitikinęs, kad be populiaraus žiniasklaidos šaltinio antros kadencijos nelaimės. Ukrainos nacionalinio banko vadovė Valerija Hontareva pasiūlo būdą, kaip tai padaryti. Ji atkreipia dėmesį, kad dalis „1+1“ akcijų yra įkeistos didžiausiam privačiam Ukrainos bankui „PrivatBank“, kurio savininkas yra Kolomoiskis. Pačiam „PrivatBank“ dar nuo 2008 m. krizės sunkiai sekasi vykdyti finansinius įsipareigojimus, tad Ukrainos nacionalinis bankas jam turi daug pretenzijų.

Porošenkos šalininkai tvirtina, kad prezidento dėmesys TV kanalui „1+1“ neturėjo nieko bendra su „PrivatBank“ finansine padėtimi. Esą net tarptautinės kredito organizacijos reikalavo, kad nepatikimas bankas būtų likviduotas. Prasidėjo užsitęsusi kova.

„Tautos tarnas“

2015 m. lapkritį pirmą kartą nuo laidos pradžios „Vakaro kvartalo“ transliacijos nutrūksta. Žiūrovai sunerimsta. Kai kurie įtaria, kad pagalius į ratus kaišo Porošenkos komanda. Tačiau iš tiesų tai buvo reklaminis triukas: po savaitės „1+1“ parodo pirmąją naujo serialo „Tautos tarnas“ (ukr. „Слуга народу“) seriją. Kino juostoje vaidmenį atlieka Zelenskis.

Borisas Šefiras prisimena, kad dar darbuojantis Maskvoje jam gimė idėja: surinkti šmaikščių, su politika nieko bendra neturinčių asmenų grupę ir paklausti, ką jie darytų, jei staiga atsidurtų valdžioje. Ilgainiui idėja virto televizijos serialu apie paprastą, nuo politikos nutolusį vaiką, kuris staiga tapo prezidentu.

Serialas prasideda mokyklos istorijos mokytojo (kurį vaidina Zelenskis) ir jo kolegės ginču. Supykęs istorikas labai ilgai ir nepadoriai komentuoja politinę padėtį Ukrainoje: „Nėra iš ko rinktis. Iš

dviejų p...rastų renkamės mažesnį. Ir taip jau dvidešimt penkerius metus. Ir žinote ką? Vėl rinksime kitą p...rastą. Kai šitie p...rastai ateina į valdžią, viskas, ką jie daro, tai mala šūdą, mala šūdą, šūdą. Žodžiai skirtingi, bet esmė ta pati. Ir visiems nusišikti. Tau nusišikti, man nusišikti, visiems nusišikti. Jei galėčiau bent savaitę valdyti šalį, aš jiems, bl..., užkurčiau pirtį. Jūsų kortežai – velniop, jūsų lengvatos – velniop, visus jus velniop. Kad paprastas mokytojas gyventų kaip prezidentas, o tas prezidentas gyventų kaip mokytojas.“

Vienas iš mokinių slapčia nufilmuoja šį žodžių srautą ir paskelbia tinkle „YouTube“, kur įrašas sulaukia milijonų peržiūrų. Vos po kelių mėnesių nieko neįtariantis mokytojas išrenkamas Ukrainos prezidentu. Visose vėlesnėse komedinio serialo serijose kalbama apie protu nesuvokiamą korupciją bei kitas problemas, su kuriomis susiduria naujasis valstybės vadovas.

Baigus rodyti serialą, į Zelenskį kreipiasi keli pažįstami verslininkai: „Jūs turėtumėte kandidatuoti į prezidentus!“ Pasak Serhijaus Šefiro, tuo metu tokių planų nebuvo, bet daugeliui nuoširdžiai nusibodo prezidentas Porošenka. Zelenskis idėją dalyvauti prezidento rinkimuose atmeta.

„Tautos tarnas“ susilaukia netikėtų gerbėjų. Su Zelenskiu susisiečia Michailas Zadornovas, tas pats rusų komikas, kuris 1992-ųjų Naujųjų Metų išvakarėse šlovino jau nebeegzistavusią Sovietų Sąjungą. Rusijos imperijos simpatiku laikomas komikas dėkoja Zelenskiui už puikų vaidmenį.

Serialas toks populiarus Ukrainoje, kad „Kvartal 95“ iš karto pradeda rengti antrąjį sezoną, tačiau vėliau pakeičia planus ir nusprendžia serialą paversti vaidybiniu filmu.

Tačiau tuoj pat iškyla politinių problemų. 2016 m. rugsėjį per gastroles Latvijoje Zelenskis parodijuoja Porošenką. Siužetas prasideda taip: „Labas vakaras, mano vardas Petro. Man penkiasdešimt dveji metai. Šiandien pasakysiu, kodėl turėtumėte mane paremti. Ukrainos prezidentu tapau labai sunkiu metu. Ir jau dvejus metus stengiuosi, kad laikai išliktų sunkūs.“ Paskui Porošenka atidaro tuščią lagaminą, padeda jį prie kojų kaip gatvės muzikantas ir pradeda raginti publiką būti dosnia. „Kas yra Ukraina ir kodėl turėtumėte jai išmesti savo pinigų? Atsiprašau, turiu omenyje investuoti. Mums pavyko pasiekti

naują ekonominį lygį, vadinamą elgetavimu, – tęsia komikas. – Mūsų Ukraina tarsi aktorė vokiškame pornografiniame filme. Tai yra pasirengusi priimti bet kokią sumą iš bet kurios pusės, kad ir kas būtų pasiūlyta.“ Porošenka savo monologą baigia žodžiais: „Kaip visa tai gražinsiu? Mes paimsime paskolą ketveriems metams, taigi skolos gražinimas bus ne mano, o įpėdinio problema.“

Šįkart piktinasi ne tik prezidento Porošenkos administracija. Radoje Zelenskis kaltinamas valstybės pažeminimu, raginama drausti jo pasirodymus Ukrainoje.

2016 m. vasarį Maskvoje pradėdamas rodyti filmas „8 geriausi pasimatymai“ – dar viena „Kvartal 95“ komedija, paskutinė trilogijos, prasidėjusios filmu „8 pirmieji pasimatymai“, dalis. Prie kino teatro susirenka protestuotojai, laikydami plakatus. Viename iš jų rašoma: „Nuėjai pažiūrėti „8 geriausių pasimatymų“ – tapai Donbaso vaikų žudiku!“ Rusijos ultrapatriotai Zelenskį vadina fašistu dėl jo paramos Ukrainos antiteroristinei operacijai ir reikalauja uždrausti filmo rodyimą Rusijoje. Galiausiai filmas vos atsiperka.

Vaidybinio filmo „Tautos tarnas 2“ (pirmoji dalis – televizijos serialas) premjera Ukrainoje numatyta 2016 m. gruodį. Būtent tada prezidento Porošenkos ir oligarcho Kolomoiskio kova pasiekia apogėjų. 2016 m. gruodžio 18 d., premjeros išvakarėse, Ukrainos nacionalinis bankas paskelbia, kad Kolomoiskio bankas „PrivatBank“ yra nemokus, todėl turi būti nacionalizuotas. Tai baisus smūgis oligarcho verslo imperijai, bet ne sutriuškinimas. TV kanalas „1+1“ ir pagrindinis pinigų šaltinis – „Ukrnafta“, lieka kontroliuojami Kolomoiskio. Netrukus oligarchas palieka Ukrainą. Iš pradžių gyvena Šveicarijoje, paskui Izraelyje, iš kur skelbia remsiąs bet kurį kandidatą į prezidentus, kuris kituose prezidento rinkimuose varžysis su Porošenka.

Prezidentas ir šou žvaigždė

Tuo pat metu, kai scenos žvaigždė Zelenskis ekrane pradeda vaidinti Ukrainos prezidentą, JAV magnatas ir ilgametis realybės šou „Apprentice“ vedėjas Donaldas Trumpas pradeda savo prezidentinę

kampaniją. Apie ketinimą kandidatuoti jis paskelbia 2015 m. gegužę, o rudenį tampa Respublikonų partijos lyderiu.

Pirminiai rinkimai JAV prasidės 2016 m. vasario mėnesį. Tuo metu Kyjive parlamento narys ir leidinio „Ukrainska pravda“ žurnalistas Serhijus Leščenka gauna laišką – dvidešimt rankraštinių puslapių pavardžių ir skaičių. Iš pradžių jis nesupranta laiško prasmės, tačiau po kelių mėnesių sužino, kad tai yra neviešos Regionų partijos sąskaitos – kyšių, sumokėtų politikams ir valdininkams, rėmusiems Viktorą Janukovyčių jo prezidentavimo laikotarpiu, suvestinės.

Leščenka yra vienas garsiausių tiriamosios žurnalistikos žurnalistų. 2014 m. jis tampa parlamento nariu ir prisijungia prie Porošenką remiančios frakcijos, tačiau per dvejus metus jo santykiai su naujuoju prezidentu, kurį jis kaltina korupcija, smarkiai pablogėja. Kyjivas taip pat sulaukia JAV kritikos. Kaip tik tada, 2016 m. kovą, Baltieji rūmai reikalauja nedelsiant atleisti Ukrainos generalinį prokurorą Viktorą Šokiną. Aiškinama, kad jis nepakankamai kovoja su korupcija. Pagrindinis JAV administracijos užsienio politikos ekspertas yra viceprezidentas Joe Bidenas. Būtent jis ir reikalauja, kad generalinis prokuroras būtų atleistas.

Šokinas atleidžiamas, jo vietą užima Jurijus Lucenka – patyręs opozicionierius, 2001 m. judėjimo „Ukraina be Kučmos“ organizatorius ir vienas iš Oranžinės revoliucijos lyderių, kuris valdant Janukovyčiui kelerius metus sėdėjo kalėjime.

Leščenka tęsia tyrimą. 2016 m. gegužės 31 d. jis surengia spaudos konferenciją, kurioje praneša, kad aptiktos slaptos sąskaitos. Tą patį mėnesį Donaldas Trumpas laimi pirminius rinkimus Indianoje ir atrodo realiausias Respublikonų partijos kandidatas į prezidentus.

2016 m. birželį Trumpo rinkimų štabui vadovauja Paulas Manafortas, Ukrainoje gerai žinomas dėl bendradarbiavimo su Janukovyčiumi. JAV spauda pradeda tyrinėti slaptus Manaforto ir Ukrainos politikų ryšius. Leščenka prisimena, kad su Manafortu buvo susitikęs kelis kartus: 2006 m. Davose, vėliau per Janukovyčiaus inauguraciją. Dar kartą žvilgtelėjęs į kyšių gavėjų sąrašą, jis pamato Manaforto pavardę.

Tuo metu JAV rinkimai įsibėgėja. Liepos 19 d. Respublikonų partija oficialiai iškelia Trumpą kandidatą į prezidentus.

Liepos 22 d., likus trims dienoms iki Demokratų partijos nacionalinio suvažiavimo, iš partijos funkcionierių pašto dėžučių pavagiama devyni tūkstančiai elektroninių laiškų. Šią prieš Hillary Clinton rinkimų kampaniją nukreiptą operaciją organizuoja Rusijos programišiai. Tarp Putino ir Clinton simpatijų nėra: jis vis dar kaltina ją dėl 2012 m. žiemą Rusiją apėmusių protestų. Putinas įsitikinęs, kad būtent Clinton, kaip JAV valstybės sekretorė, rėmė Rusijos opoziciją.

Liepos 26 d. Hillary Clinton oficialiai paskiriama Demokratų partijos kandidate į JAV prezidentus. Liepos 31 d. amerikiečių Federolinių tyrimų biuras pradeda tyrimą kodiniu pavadinimu „Crossfire Hurricane“. Tyrimo tikslas – nustatyti, ar Rusijos valdžia kišosi į JAV rinkimų kampaniją. Tačiau svarbiausias rinkimų lenktynių etapas dar tik prasideda.

Rugpjūčio 19 d. Leščenka Kyjive surengia dar vieną spaudos konferenciją. Šį kartą jis teigia, kad Paulas Manafortas už darbą Regionų partijoje galėjo gauti 13 milijonų JAV dolerių gryniaisiais, tačiau Manafortas tai neigia. Regis, akivaizdus sukčiavimo ir vengimo sumokėti mokesčius atvejis. Tą pačią dieną Manafortas atsistatydina iš Trumpo kampanijos vadovo pareigų. Kyla skandalas dėl Rusijos programišių įsilaužimo, tačiau lapkričio 8 d. JAV prezidento rinkimus laimi Trumpas.

Netrukus po Trumpo inauguracijos Putinas pateikė savąją įvykių versiją. 2017 m. vasarį spaudos konferencijoje Budapešte Rusijos prezidentas netikėtai pareiškia, kad jo šalis nesikišo į rinkimus Jungtinėje Valstijose. Esą kišosi Ukraina. Taip Ukraina atsiduria JAV rinkimų skandalo epicentre.

Amerikos konservatyviojoje žiniasklaidoje sklendo įvairios sąmokslų teorijos, pagrindžiančios Putino hipotezę. Viena iš jų susijusi su kompanija „CrowdStrike“, kuri, kaip įtariama, priklauso Ukrainos oligarchui ir kurią Demokratų partija pasamdė ištirti įsilaužimus į serverius.

Remiantis šia įvykių versija, kompanija išvežė Demokratų partijos serverius ir paslėpė juos Ukrainoje. Antroji sąmokslų teorija susijusi su „Burisma“ – ta pačia dujų bendrove, kurios direktorių valdyboje 2014–2019 m. darbavosi Hunteris Bidenas. JAV konservatorių manymu,

Ukrainos generalinis prokuroras Šokinis bandė tirti su jaunesniuoju Bidenu susijusią korupciją ir už tai sumokėjo savo pareigomis.

Pagrindinis šių versijų šalininkas – buvęs Niujorko meras, o dabar asmeninis prezidento Trumpo advokatas Rudolphas Giuliani. Jam atrodo, kad Bidenui mesti įtarimai – geriausias būdas apsaugoti Trumpą nuo kaltinimų. Jis pradeda plėtoti šią versiją ir susitaria dėl susitikimo su Ukrainos generaliniu prokuroru Lucenka.

2017 m. sausį Leščenka atvyksta į buvusį Manaforto biurą Kyjive. Naujieji patalpų nuomininkai jam perduoda seife rastus dokumentus. Tarp jų yra kelios sutartys dėl reklamos ir susitarimas pervesti Manafortui 750 000 JAV dolerių iš Kirgizijos per Belizą. Leščenka triumfuoja. Jis teigia radęs įrodymų, kad Janukovyčiaus slaptosios sąskaitos nėra klastotė. Visą medžiagą jis perduoda FTB, o paskui ją paskelbia žiniasklaidoje. 2017 m. spalį Manafortas bus suimtas.

Taip pat tęsiamas tyrimas dėl Rusijos kišimosi į JAV rinkimus.

2017 m. gegužę suburiama speciali komisija, kuriai vadovauja buvęs FTB direktorius Robertas Muelleris. Komisija turi išsiaiškinti, ar rusai padėjo Trumpui tapti JAV prezidentu.

Naujasis kunigaikštis Vladimiras

Po Krymo okupacijos Rusija imasi kurti naują patriotinę ideologiją. Ji grindžiama Vladimiro Putino propaguojama istorijos versija. Už koncepcijos kūrimą atsakingas Rusijos kultūros ministras Vladimiras Medinskis, kelių pseudoistorinių knygų autorius.

Pagrindinė naujosios istorinės doktrinos figūra – Kyjivo didysis kunigaikštis Volodymyras – mitais apipinta asmenybė, gyvenusi X a. pabaigoje – XI a. Pasakojama, kad Volodymyras buvo vikingų kilmės Riuriko palikuonis. Taip pat pabrėžiama, kad jis – Putino bendravardis. Svarbiausias Volodymyro gyvenimo epizodas – Rusios krikštas. Metraščiuose pasakojama, kaip 988 m. Kryme Volodymyras priėmė krikštą, privertė krikštytis pavaldinius ir sunaikino pagoniškus stabus. Maskvos dar nebuvo; ji bus įkurta tik po pusanatro šimtmečio. Tačiau Medinskiui ir Putinui tai nesvarbu, nes remiantis tradicine

Rusijos istoriografija (kurios pradininkas yra Inokentijus Gyzelis), Maskva – pati tikriausia Kyjivo įpėdinė.

2016 m. Kremlius nusprendė Maskvos centre pastatyti paminklą Volodymyrui (rusai kunigaikštį vadina Vladimiru). Kyjive paminklas šiam kunigaikščiui iškilo dar XIX a. viduryje caro Nikolajus I rūpesčiu. Kaip tik tada Rusijos imperija kariavo Kryme. Krymo naujo užkariavimo garbei Putinas savo bronzinį Vladimirą pastatė ant Borovickio kalvos netoli Kremliaus.

Atidengiant paminklą, prie Putino ir patriarcho Kirilo stovi Nobelio premijos laureato, nuo sovietinės sistemos kentėjusio rašytojo Aleksandro Solženicyno našlė Natalija. Jos dalyvavimu siekiama pademonstruoti, kad okupuodamas Krymą, Putinas tarsi remiasi kultūrine tradicija. 1990 m. Solženicynas viename iš savo straipsnių rašė, kad Ukraina – neatsiejama Rusijos dalis.

Juokas juokais

„Kvartal 95“ susiduria su vis daugiau nemalonumų. 2017 m. lapkritį Ukrainos saugumo tarnyba uždraudžia komerciškai sėkmingiausią projektą – televizijos serialą „Svotai“ (ukr. „Свати“). Ši šeimosinė komedija – vienas iš nedaugelio studijos projektų, kur Zelenskis ne vaidina. Šį kartą jis – sumanymo autorius.

Pirmojo sezono premjera įvyko 2008 m., po jo sekė dar penki. O septintąjį sezoną valdžia uždraudė. Ir viskas todėl, kad vienas iš serialo aktorių, Rusijos pilietis Fiodoras Dobronravovas, po 2014 m. lankėsi okupuotame Kryme. Remiantis Ukrainos įstatymais, dabar jam uždrausta atvykti į Ukrainą, o iš serialo atimta licencija. Pasipiktinęs Zelenskis įrašo keletą vaizdo kreipimusių, bet nieko nepasiekia. TV kanalas „1+1“ sulaukia vis daugiau skambučių iš prezidento administracijos. Reikalaujama pašalinti vieną ar kitą siužetą iš „Vakaro kvartalo“ pasirodymų.

Kartą „Kvartal 95“ komandai pranešama, kad koncertų salė, kurioje paprastai filmuojama laida, filmavimo dieną bus užimta.